EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 10 13
SWD(2025) 289 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

KOMISIJOS REGLAMENTO (ES) .../...

kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB nustatomi išorinių maitinimo šaltinių, belaidžių įkroviklių, belaidžio įkrovimo padėklų, bendrosios paskirties nešiojamųjų baterijų įkroviklių ir USB C tipo kabelių ekologinio projektavimo reikalavimai ir panaikinamas Komisijos reglamentas (ES) 2019/1782

{C(2025) 6759 final} - {SEC(2025) 264 final} - {SWD(2025) 288 final}

Reglamento, kuriuo nustatomi išorinių maitinimo šaltinių ekologinio projektavimo reikalavimai ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2019/1782, poveikio vertinimas.

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kodėl? Kokia problema sprendžiama?

Europos Sąjungoje kiekvienais metais parduodama daugiau kaip 400 mln. išorinių maitinimo šaltinių. Jais elektros energija tiekiama elektronikos ir elektros galiniams įrenginiams, pavyzdžiui, knyginiams kompiuteriams, išmaniesiems telefonams, belaidžiams maršruto parinktuvams ir elektriniams dantų šepetėliams. Jų energijos vartojimo efektyvumas reguliuojamas Reglamentu (ES) 2019/1782, kuriuo nustatomi ekologinio projektavimo reikalavimai. Reglamente yra reikalavimas jį peržiūrėti atsižvelgiant į technologijų pažangą. Peržiūros nuostatoje iškelti keli konkretūs spręstini klausimai, susiję pirmiausia su energijos vartojimo efektyvumu esant 10 proc. apkrovai, taip pat reikalavimų apimtimi ir aspektais, susijusiais su žiedine ekonomika, ypač sąveikumu.

Įvertinus reglamentą padaryta išvada, kad jis veiksmingai padėjo sumažinti išorinių maitinimo šaltinių suvartojamos energijos kiekį. Be to, nuspręsta, kad jis tebėra aktualus, tačiau pastebėta, kad keičiantis energiją gaunančių gaminių rinkai ir vykstant puslaidininkių technologijų plėtrai randasi iki šiol neišnaudotų galimybių gauti daugiau naudos energijos vartojimui, aplinkos apsaugai ir vartotojams.

Atskirai, iš dalies pakeitusi Radijo įrenginių direktyvą 2014/53/ES, ES žengė pirmą žingsnį link universaliojo elektroninių įtaisų įkrovimo sprendimo. Tokiu būdu nustatytas įpareigojimas įvairiuose elektronikos įtaisuose, visų pirma, išmaniuosiuose telefonuose, knyginiuose kompiuteriuose ir planšetiniuose kompiuteriuose, naudoti universaliąją jungtį ir įkrovimo protokolą. Priėmimo metu buvo pripažinta, kad reikia lygiagrečiai nustatyti reikalavimus tokių ir panašų įrenginių išoriniams maitinimo šaltiniams.

Todėl šios intervencinės priemonės tikslas – nustatyti optimalius išorinių maitinimo šaltinių ekologinio projektavimo reikalavimus ir taip prisidėti prie ES energijos vartojimo efektyvumo ir aplinkos apsaugos klausimų sprendimo, paremti žiedinę ekonomiką ir rinkoje nesudaryti kliūčių išoriniams maitinimo šaltiniams. Laikantis Ekologinio projektavimo direktyvos, energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų griežtumas turi būti toks, kad vartotojams tenkančios įrenginių gyvavimo ciklo sąnaudos būtų kuo mažesnės, todėl būtų sutaupyta išlaidų ir prisidedama prie bendrų ES tikslų siekimo.

Apytiksliai 2 mlrd. išorinių maitinimo šaltinių visoje Europos Sąjungoje suvartoja apie 11,6 TWh, t. y. apie 0,5 proc. galutinio elektros energijos suvartojimo. Be to, energija vartojama ir teršalai išmetami tokius šaltinius gaminant. Apskaičiuota, kad metinis gamybos ir naudojimo išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis yra apie 2 Mt $CO_{2\ ekv.}$.

Ko siekiama šia iniciatyva?

Tikimasi, kad įgyvendinus iniciatyvą bus sukurti našesni išoriniai maitinimo šaltiniai, vartosiantys mažiau elektros energijos galiniams įrenginiams įkrauti, todėl vartotojai sutaupys mokėdami mažiau už elektros energiją. Be to, gaminant elektros energiją bus mažiau išmetama teršalų ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų.

Pritaikius iniciatyvoje numatytus sąveikumo reikalavimus, vartotojams nereikės būtinai pirkti naujų išorinių maitinimo šaltinių su kiekvienu energiją gaunančiu gaminiu, todėl sumažės jų išlaidos. Jei išorinių maitinimo šaltinių bus perkama mažiau, reikės mažiau medžiagų, o juos gaminant bus suvartojama mažiau energijos ir išmetama mažiau teršalų.

Todėl visi šie energijos vartojimo efektyvumo ir sąveikumo reikalavimai drauge padės siekti ES energetikos, klimato ir aplinkos apsaugos tikslų.

Tikimasi, kad pritaikius sąveikumo reikalavimus vartotojai turės daugiau patogumo, nes bus užtikrinta, kad išorinius maitinimo šaltinius būtų galima naudoti su įvairiais įrenginiais ir juos sugedusius arba pamestus būtų galima greitai pakeisti kitais tokiais šaltiniais.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?

Siekiant užtikrinti ES pridėtinę vertę, priimta Ekologinio projektavimo direktyva, kurioje nustatyti išorinių maitinimo šaltinių ir kitų su energija susijusių gaminių veikimo reguliavimo pagrindai. Ja Komisijai suteikiami įgaliojimai reguliuoti šių gaminių aplinkosauginį veiksmingumą ir užtikrinti, kad reikalavimai

visoje bendrojoje rinkoje būtų vienodi, taip išvengiant kliūčių gaminiams laisvai judėti.

Ekologinio projektavimo reikalavimus nustačius ES lygmeniu, visoje ES ir valstybėse narėse atsiranda labiau aplinką tausojančių ir energiją taupančių gaminių. Ši rinka yra daug kartų didesnė už bet kurios vienos valstybės narės rinką, todėl joje yra daugiau paskatų pramonei diegti naujoves ir ekonomiškai efektyviausiais būdais kurti reikalavimus atitinkančius naujus gaminius.

Todėl ES lygmeniu nustatyti ekologinio projektavimo reikalavimai turi aiškią pridėtinę vertę. Nesant suderintų ES lygmens reikalavimų, valstybės narės, įgyvendinančios savo nacionalines aplinkos apsaugos ir energetikos strategijas, gali turėti motyvų konkretiems gaminiams nustatyti nacionalinius minimalius reikalavimus, dėl kurių atsirastų kliūčių prekybai. Taip buvo su daugeliu gaminių, kol nebuvo ES lygmeniu nustatytų ekologinio projektavimo priemonių.

B. Sprendimai

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?

Įvairios galimos priemonės išnagrinėtos bendraujant su suinteresuotosiomis šalimis Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo konsultacijų forume ir dvišaliuose susitikimuose, taip pat teikiant rašytines pastabas. Išnagrinėtos priemonės susijusios su išorinių maitinimo šaltinių energijos vartojimo efektyvumu, sąveikumu ir patvarumu.

Apsvarstyta savanoriško susitarimo sudarymo galimybė, tačiau tokių gaminių gamintojų yra labai daug, todėl mažai tikėtina, kad būtų sudarytas didelę rinkos dalį apimantis susitarimas. Pramonės atstovai nepareiškė susidomėjimo tokiu susitarimu, todėl ši galimybė buvo atmesta.

Po preliminarios analizės buvo atmestos įvairios kitos priemonės, įskaitant:

- taisomumo reikalavimus;
- belaidžio įkrovimo suderinimą ir aktyviosios veiksenos efektyvumo ribas;
- ES energijos vartojimo efektyvumo etiketę;
- privalomą išorinio maitinimo šaltinio atskyrimą nuo energiją gaunančio gaminio;
- apšvietimo įrangos ir el. dviračių išorinių maitinimo šaltinių įtraukimą į taikymo sritį;
- energijos vartojimo efektyvumo informacijos reikalavimus;
- USB reikalavimus išoriniams maitinimo šaltiniams, kuriais maitinami tam tikrų kategorijų gaminiai, be kitų, drėgnojo valymo aparatai, dulkių siurbliai, žaislai ir garso kolonėlės.

Siekiant išnagrinėti įvairius energijos vartojimo efektyvumo lygius ir žiedinės ekonomikos aspektus, apsvarstytos daugybę priemonių apimančios politikos galimybės. Pasirinkta tinkamiausia politikos galimybė, kuri, siekiant kuo labiau sumažinti vartotojų sąnaudas gaminių gyvavimo ciklu, geriausiai įvertinta energijos vartojimo efektyvumo, energijos suvartojimą ir išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo veiksmingumo, išlaidų veiksmingumo ir suderinamumo su kita ES politika atžvilgiais. Tinkamiausia politikos galimybė apima šias priemones:

- taikymo srities išplėtimą įtraukiant belaidžius įkroviklius, vieno elemento baterijų įkrovimo įrenginius, aktyviuosius maitinimo per eternetą įrenginius ir autonominius išorinius USB maitinimo šaltinius;
- sąveikumo reikalavimus mažiau kaip 240 W išėjimo galios išoriniams maitinimo šaltiniams, tiekiantiems energiją tokiems galiniams įrenginiams, kaip: informacinių technologijų ir ryšio įrangai (pvz., belaidžiams maršruto parinktuvams), buitinei ir biuro elektronikai (pvz., kompiuterių monitoriams, priedėliams, žaidimų konsolėms), vieno elemento baterijų įkrovimo įrenginiams, belaidžio įkrovimo padėklams;
- informacijos apie sąveikumą reikalavimus, įskaitant ES logotipą; „Common Charger“;
- daugiau kaip 10 W atiduodamosios galios išoriniams maitinimo šaltiniams, veikiantiems 10 proc. apkrova, taikomą minimalaus energijos vartojimo efektyvumo reikalavimą;
- griežtesnius aktyviosios veiksenos ir veiksenos be apkrovos energijos vartojimo vidutinio efektyvumo reikalavimus;
- budėjimo veiksenos vartojamosios galios ribą belaidžio įkrovimo padėklams;
- belaidžių įkroviklių ir vieno elemento baterijų įkroviklių maitinimo grandinių perkėlimą į išorę;
- patvarumo reikalavimus, visų pirma atjungiamiems išėjimo kabeliams.

Pasirinkus tinkamiausią galimybę, ES rinkoje, be apytiksliai 50 proc. išorinių maitinimo šaltinių, kurie, kaip tikimasi, taps sąveikiais įgyvendinus Radijo įrenginių direktyvos reikalavimus, sąveikiais taps dar

apytiksliai 35–40 proc. išorinių maitinimo šaltinių.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Atliekant peržiūrą, buvo plačiai tariamasi su suinteresuotaisiais subjektais ir nacionalinių valdžios institucijų ekspertais, pramonės asociacijomis, nevyriausybinėmis aplinkos apsaugos organizacijomis ir vartotojų grupėmis. Pirminis politikos galimybių rinkinys buvo pristatytas 2023 m. vasario mėn. vykusiame Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo konsultacijų forume. Dar vienas konsultacijų forumo posėdis įvyko 2023 m. lapkričio mėn. Preliminari analizė, vertinimas ir visi aktualūs dokumentai, įskaitant protokolus, pranešimus ir suinteresuotųjų subjektų pozicijų dokumentus, dalyviams buvo pateikti internetu. Taip pat buvo surengti dvišaliai susitikimai su pramonės asociacijomis ir techniniais ekspertais.

Nevyriausybinės aplinkos apsaugos ir vartotojų organizacijos tvirtai pritarė griežtesniems energijos vartojimo efektyvumo reikalavimams ir tam, kad būtų nustatyti sąveikumo ir patvarumo reikalavimai. Valstybių narių pozicijos išsiskyrė: kai kurios iš jų griežtesniems energijos vartojimo efektyvumo reikalavimams pritarė, o kitos skeptiškai vertino patvarumo reikalavimus. Verslo ir pramonės atstovai buvo labiau skeptiški dėl efektyvumo reikalavimų, taikomų esant 10 proc. apkrovai, ir dėl sąveikumo bei patvarumo aspektų.

Dauguma gautų atsakymų yra atsakymai į klausimus apie sąveikumo priemones. Visų pirma kai kurios valstybės narės ir pramonės asociacijos teigė, kad drėgnoje patalpoje (pvz., vonios kambaryje) veikiantys išoriniai maitinimo šaltiniai gali būti nesaugūs arba jiems gali reikėti specialios apsaugos nuo elektrostatinio išlydžio (pvz., dulkių siurbliams). Taip pat buvo išsakytas susirūpinimas dėl apšvietimo įrangos. Prašyta paaiškinti reikalavimus baterijų įkrovimo įrenginiams. Buvo pateikta argumentų už tai, kad naujiems 10 proc. apkrovos reikalavimams būtų nustatyta taikymo riba. Nevyriausybinės aplinkosaugos apsaugos organizacijos prašė nustatyti griežtesnius energijos vartojimo efektyvumo reikalavimus, be kita ko, belaidžiam įkrovimui, ir papildomus kabelių patvarumo reikalavimus.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai ir išlaidos?

Pirmiausia tikimasi, kad įgyvendinus pasirinktos galimybės priemones bus suvartojama mažiau energijos tiek naudojant tokius išorinius maitinimo šaltinius, tiek juos gaminant, todėl sumažės su tuo susijęs išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir teršalų kiekis. Daugiau išorinių maitinimo šaltinių bus naudojama pakartotinai, todėl bus sunaudojama mažiau medžiagų ir sudeginama mažiau kuro atitinkamai išoriniams maitinimo šaltiniams ir elektros energijai pagaminti.

Kiekybiniu atžvilgiu tikimasi, kad pasirinkus tinkamiausią galimybę, palyginti su įprastine situacija, kasmet iki 2035 m. bus sutaupoma apie 3 proc. išorinių maitinimo šaltinių gyvavimo ciklo metu suvartojamos energijos, 9 proc. sumažės susijęs išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir apie 13 % – susijęs išmetamų teršalų kiekis. Dėl šių pranašumų vartotojų išlaidos iki 2035 m. mažės apytiksliai 100 mln. EUR per metus. Apskaičiuota, kad visuomenė per visą išorinių maitinimo šaltinių gyvavimo ciklą sutaupys šiek tiek daugiau – apie 130 mln. EUR per metus.

Pritaikius sąveikumo reikalavimus, gerokai padidės vartotojų patogumas, kuris, vertinant pinigine išraiška, vartotojams duos panašios papildomos naudos.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Nėra jokio papildomo poveikio nacionaliniams biudžetams arba administracijoms. Gamintojams dėl numatytų priemonių tektų labai maža papildoma administracinė našta, susijusi tik su reikalavimais spausdinti konkrečią papildomą informaciją. Apskaičiuota, kad šios papildomos išlaidos, susijusios su logotipo „Common Charger“ patalpinimu išorinių maitinimo šaltinių etiketėse ir jų pakuotėse, siektų iki 0,001 EUR už parduotą vienetą, t. y. ne daugiau kaip 400 tūkst. EUR per metus visiems ES rinkai tiekiamiems išoriniams maitinimo šaltiniams.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Tikimasi, kad peržiūrėtas dokumentas padės inovacijoms, nes bus nustatyti būtinieji techniniai reikalavimai ir palikta galimybė konkuruoti, kaip juos įvykdyti. Jis atitinka dabartines rinkos tendencijas didinti energijos vartojimo efektyvumą. Šie reikalavimai yra nauji ir tikimasi, kad jų bus laikomasi kitose rinkose ir jurisdikcijose:

- energijos vartojimo efektyvumas esant 10 proc. apkrovai;
- sąveikumo reikalavimai, kuriais užtikrinamas išorinių maitinimo šaltinių tinkamumas tiekti energiją įvairiai įrangai;
- patvarumo reikalavimai, kuriais bendrai gerinama ES rinkoje parduodamų išorinių maitinimo šaltinių kokybė ir ilginamas jų tarnavimo laikas.

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Persvarstymas numatytas po penkerių metų nuo naujos reglamento redakcijos priėmimo. Tuomet reglamentas būtų įvertintas remiantis rinkos duomenimis ir kita informacija.